

פרק ו'

יחידה 12: הארון בדרך לבית שמש (א'-י"ב)

21 ספר שמואל א' | פרק ו'

לא עלה עליהם עול 2 הדרך היא בעלייה, והפרות יתקשו בדרך וירצו לרדת.

השיבתם בניהם מאחריהם 3 הן ירצו כל הזמן לחזור לבניהן, הביתה.

וראיתם אם דרך גבולו יעלה בית 4 הפרות עדישת בגלל גילן ובגלל שילדן, שמש. ולא ירצו לסחוב את העגלה.

4. לפניכם איור בו רואים את ארון הברית. מה עוד הוסיפו הפלשתים לעגלה?

20 ספר שמואל א' | פרק ו'

פרק ו'

מלכות שאול	מלכות שאול	מלכות שאול והצלתו	ה' מאזם בשאול	שאול חרף אחרי דוד	ממלת שאול
א-ה	ג-ה	ה-טו	טו-יח	יח-כ"ו	כז-ל"א

יחידה 12 - הארון בדרך לבית שמש (א'-י"ב)

1. השלימו:
הארון היה בשדה פלשתים...
הפלשתים קראו לו... ול...
כדי ש...
2. בתשובת הכהנים והקוסמים נאמר "או תרפאו..." האם הפלשתים ידעו בבירור שהמכות שקיבלו באו בגלל הארון? הכיחו זאת מתשובת הכהנים והקוסמים. היעורר במצודת דוד לפסוק ג ובנאמר בפסוק ט'.

אז תראו! (פסוק ג): ו'ל כשתפאון או יהיה נדעג לכם בבירור למה לא תסורו יד קודם התשובה ר'ל או תדעו שיד ה' עשתה זאת.'
"ראיתם" (פסוק ט')
"או תראו אם מעצמי יעלה הארון דרך גבול ארצו אל בית שמש או בראי נעבור באר הרהב אם לא יעלה מעצמו דרך גבול או נדעג שנבחרה באר הרהב"

אז תראו! (פסוק ז): ו'ל כשתפאון או יהיה נדעג לכם בבירור למה לא תסורו יד קודם התשובה ר'ל או תדעו שיד ה' עשתה זאת.'
"ראיתם" (פסוק ט')
"או תראו אם מעצמי יעלה הארון דרך גבול ארצו אל בית שמש או בראי נעבור באר הרהב אם לא יעלה מעצמו דרך גבול או נדעג שנבחרה באר הרהב"

סיפורי הולדת ספרות: את בית שמש המוקד.

הקדמה

כוהני הפלשתים - לכל עם אנשים האחראים על הצד המדיני, וישנם אנשים האחראים על הצד הדתי. אצל הפלשתים האחראים על הצד המדיני היו הסרנים, והאחראים על הצד הדתי היו הכוהנים והקוסמים.

בית שמש - הפלשתים משלחים את ארון ה' בחזרה לגבול ישראל, אל בית שמש. ישנה קרבה גיאוגרפית בין בית שמש לעקרון, לכן כשהארון חוזר לגבול ישראל הוא צריך לעבור דרך העיר בית שמש. בית שמש שוכנת בסמוך לעיר בית שמש של ימינו, היושבת על הדרך העולה מהשפלה אל הרי ירושלים.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

- מדוע מתייעצים הפלשתים בכוהנים ובקוסמים?
- מה המשותף לכל הסימנים שנותנים הפלשתים בשליחת ארון ה'?
- מדוע שולחים הפלשתים עם הארון חמישה עפלי זהב וחמישה עכברי זהב?

אפשרויות למענה ולדיון

הפסוקים מרמזים על כך שהקב"ה הכה את הפלשתים גם במכת עכברים שאכלה את התבואה. ייתכן שבניגוד לאמונה הפלשתית שדגון הוא אלוהי האדמה והתבואה, הקב"ה מכה בתבואה ובאדמה כדי ללמד את הפלשתים שה' הוא אלוקי השמים והארץ.

הקוסמים משווים את המכות שהם חטפו למכות מצרים, ואת עקשנותם לעקשנותו של פרעה. על אף שהם מודים בעקשנותם הם מחליטים לעשות ניסיון. בניסיון זה הקוסמים ייתנו סימנים, כדי לדעת בצורה ברורה שאין יד המקרה פעלה אלא יד ה'. נביא עתה את רשימת הסימנים שעל פיהם יתברר להם הניסיון:

1. לקיחת עגלה חדשה; 2. שימוש בפרות שאינן בהמות רכיבה; 3. פרות צעירות שאינן מיניקות; 4. פרות שלא עלה עליהן עול; 5. השבת הבנים של הפרות לביתם - דבר שיגרום לפרות לרצות ללכת אחרי עגליהן; 6. עלייה לבית שמש.

המשותף לכל הסימנים האלה הוא שכולם אמורים למנוע מהפרות לעלות בדרך ישרה אל בית שמש.

רק אחרי שהתקיימו כל הסימנים, מבינים הפלשתים שה' הוא שהכה אותם בעריהם.

המסרים העולים מן היחידה

1. **חשבון נפש** - הפלשתים מחליטים להחזיר את הארון לעם ישראל בצירוף מתנה, כיוון שהם סוברים שזה מה שיכצה את האלוקים.
2. **התפקחות** - הפלשתים מבינים שהחזקת הארון אצלם לא תיטיב עמם, ולכן הם מתפקחים ומחזירים את הארון אל ישראל.

הצעות להמחשה ולהרחבה

1. אפשר להראות על מפה את המסלול שעשה הארון על העגלה מאזור עקרון לאזור בית שמש.
2. לשוחח בכיתה מתי אנו מתעקשים על עמדותינו ומתי אנו מתגמשים. מתי נכון לפעול בדרך אחת ומתי לפעול בדרך אחרת?
3. ניתן לצייר, לפסל או לבנות דגם של הארון על העגלה. פעילות זו יכולה להיות משותפת לכל הכיתה יחדיו ויכולה להיות פרטית לכל תלמיד.

יחידה 13: הארון בבית שמש (י"ג-כ"א)

ספר שמואל א' | פרק ו'
22

יחידה 13 - הארון בבית שמש (י"ג-כ"א)

5. על מי נאמר? השלימו:
 א. העלו את הפרות לעולה:
 ב. הורידו את ארון ה':
 ג. וישאו את עיניהם:
 ד. ראו וישבו:
 ה. ראו בארון ה'.

6. א. על פי הכתוב על מה נענשו אנשי בית שמש?
 ב. מה היה עונשם?

7. הסבירו את דברי אנשי בית שמש - "מי יוכל לעמוד לפני ה'" -
 ואת מה שבחרו לעשות.

שאלת העמקה: חשבו מדוע לא העלו אנשי בית שמש את ארון ברית ה' חזרה אל שילה?

באורי מילים

"ספר המדבר" (ספר דברים) - הכפרים שאינם מוקמים חומה

הקדמה

על מנת להבין היטב את יחידת הפסוקים נבהיר שתי נקודות:

1. התורה אסרה להיכנס אל מקום המקדש ולראות את אשר בתוכו: "ולא יבאו לראות כבלע את הקודש ומתו" (במדבר ד', כ'). איסור זה בוודאי כולל איסור הסתכלות בארון ה'. כיוון שבארון שורה שכינה, הרי מי שמסתכל על הארון כביכול מסתכל על השכינה, וכבר נאמר "כי לא יראני האדם וחי" (שמות ל"ג, כ').
2. כל עוד המשכן בשילה היה עומד על מכונו, נאסרה הקרבת קורבנות מחוץ למשכן. בלשון חכמים איסור זה מכונה "איסור הבמות". לאחר שחרבה שילה, הותר איסור הקרבת קורבנות מחוץ למשכן. אם כן, לאנשי בית שמש היה מותר להקריב קורבן כשפגשו את הארון.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

- א. מדוע הכה ה' באנשי בית שמש?
- ב. מה מיוחד בקריית יערים, שאנשי בית שמש קראו דווקא להם לקחת את ארון ה' אליהם?
- ג. מדוע אנשי בית שמש לא החזירו את הארון למשכן בשילה?

אפשרויות למענה ולדיון

אנשי בית שמש לא למדו מטעותם של כל ישראל, שיראו מהארון אך לא יראו ממי ששיכן את שמו על הארון. השמחה שלהם בראותם את הארון ביטאה את שמחת לבם ולא את השמחה בה'²⁷ לכן ה' מכה בהם. כמו כן, השמחה שלהם הביאה לידי ביטוי את חוסר הכבוד שלהם כלפי שכנתו של ה' בארון. אנשי בית שמש קוראים לאנשי קריית יערים כדי שיעלו את הארון אליהם. קריית יערים היא עיר השוכנת בגבול נחלת שבט יהודה ונחלת שבט בנימין. מסתבר שמכל המקומות נבחרה קריית יערים, כיוון ששם ישנם אנשים מיוחדים היודעים כיצד לנהוג בכבוד הראוי לקב"ה, שהשיכן את כבודו בארון. מבין הפסוקים עולה השאלה, מדוע אנשי בית שמש לא החזירו את הארון למשכן בשילה? ייתכן שעם ישראל פחד שהפלשתים ייקחו שוב את הארון או שפלשתים כלל לא הרשו לעם ישראל להעלות את הארון. ייתכן אף שמטעם חינוך שמואל לא רצה שעם ישראל יבטחו בארון אלא יבטחו בקב"ה. ייתכן שאין חיבור בין המשכן לארון, ללמדנו שהארון חייב לשכון רק במקום קבוע כבית המקדש ולא במקום ארעי כמשכן.²⁸

המסרים העולים מן היחידה

יראת ה' - כשראו אנשי בית שמש את ארון ה' לא נהגו בו ביראה הראויה לו. עונשם של החוטאים - אנשי בית שמש נענשים מיידית עקב חטאם החמור.

הצעות להמחשה ולהרחבה

1. לשוחח בכיתה על מידת היראה. מהי יראה נכונה ומהי יראה פסולה? מתי אנו צריכים אותה? מתי היא מועילה ומתי היא עלולה להזיק? האם אפשר לשלב את מידת היראה עם מידת האהבה?
2. מומלץ להכין תרשים זרימה כדי להבין היטב את רצף האירועים בפרקים ה'-ו'.

27 בעל המצודות ציון פירש שאנשים פתחו את ארון ברית ה' והציצו פנימה.

28 תשובות אלו ונוספות קובצו יחדיו בספר הדר הנביאים (עמ' 238-260).